

Αποψη: Διέξοδος στη δημιουργικότητα

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΣΑΡΑΚΑΚΗΣ*

Στην ελληνική κοινωνία έχει εδραιωθεί η πεποίθηση περί «δίκαιης διανομής» του εθνικού πλούτου. Η ελκυστική αυτή ιδέα, που έχει χαρακτηριστεί προοδευτική, ταυτίζεται και με τη χριστιανική ηθική και με το περί δικαίου αίσθημα. Άλλωστε, ποιος μπορεί να αντικρούσει μια τέτοια αντίληψη και να επιχειρηματολογήσει υπέρ μιας «άδικης διανομής» ή ακόμα να μιλήσει ανοιχτά για συγκέντρωση του πλούτου σε συγκεκριμένες ομάδες; Η αντίληψη αυτή είναι τόσο ισχυρή και γοητευτική, που μονοπωλεί τον δημόσιο διάλογο. Όμως υπάρχει μια εκκωφαντική απουσία συζήτησης για το πρωτεύον πρόβλημα: Δεν δημιουργείται πλέον ικανός πλούτος για να εξασφαλιστεί ευημερία στην κοινωνία μας.

Η συζήτηση αυτή πρέπει, επιτέλους, να ανοίξει στην Ελλάδα από τις παραγωγικές δυνάμεις. Από αυτούς που εργάζονται στις επιχειρήσεις, από τις μικρές έως και τις μεγαλύτερες. Από τους ελεύθερους επαγγελματίες, αλλά και τους ιδιοκτήτες καταστημάτων. Από το ταλαντούχο επιστημονικό προσωπικό. Από αυτούς που αγωνιούν καθημερινά για να ανταπεξέλθουν στις συνεχώς αυξανόμενες υποχρεώσεις τους.

Από τα δημιουργικά μυαλά από τα οποία περιμένουμε καινοτομία. Από αυτούς που, εντέλει, αποτελούν τον κύριο μοχλό δημιουργίας εθνικού πλούτου, θέσεων εργασίας, γένεσης φορολογητέας ύλης και ευημερίας σε μια σύγχρονη κοινωνία.

Αυτός ο μοχλός ανάπτυξης όχι μόνο παραμένει αναξιοποίητος, αλλά παρά το ειδικό του βάρος στην ελληνική οικονομία και κοινωνία δεν τυχάνει της αντίστοιχης προβολής ή, έστω, καλοπροαίρετης προσοχής των θέσεων και των προβληματισμών του. Η απουσία από τον δημόσιο διάλογο των αναγκών του παραγωγικού τομέα της ελληνικής οικονομίας γίνεται ακόμη εντονότερη αν ληφθεί υπ' όψιν η δυσανάλογα μεγάλη συρρίκνωση και απαξίωση που έχει υποστεί την περίοδο της παρατεταμένης ύφεσης (2009-2015).

Είναι ανάγκη, πλέον, να στραφούμε στο αυτονόητο και να επαναφέρουμε στο επίκεντρο της εθνικής προσπάθειας αυτό το πολύτιμο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας μας. Ας απορρίψουμε, επιτέλους, τις δήθεν μαγικές λύσεις, το κυνήγι ανεμόμυλων και τις παρωχημένες ιδέες περί κρατισμού, που έχουν αποδειχθεί ανεφάρμοστες.

Από ποιες πολιτικές δυνάμεις και πότε θα δοθεί στα δυναμικά τμήματα της κοινωνίας μας η ενθάρρυνση και τα μέσα για να κάνουν αυτό που γνωρίζουν καλά, δηλαδή τη δημιουργία πλούτου προς όφελος και συμφέρον του κοινωνικού συνόλου; Θα αποδεχθούμε, επιτέλους, ως κοινωνία τη διεθνώς επικρατούσα αντίληψη ότι είναι αναγκαίο η ανάληψη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας να ανταμείβεται ανάλογα με τον κίνδυνο που περικλείει και το έργο που προσφέρει; Γιατί, για να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους, αυτός ο συνδυασμός ρίσκου, προσπάθειας και ανταμοιβής είναι αυτό που κινητοποιεί τους υγιείς επιχειρηματίες και τους απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα. Και δεν θα πρέπει αυτή η πραγματικότητα να παραξενεύει και να δημιουργεί αρνητικά αντανακλαστικά στην κοινωνία. Άλλωστε, το επιχειρηματικό κλίμα είναι ήδη επιβαρυνόμενο από τις μεγάλες καθυστερήσεις στην απονομή δικαιοσύνης, την έλλειψη φορολογικής σταθερότητας, την απουσία ολοκληρωμένου πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού και τη γενικότερη αντιφατικότητα του κανονιστικού πλαισίου.

Προκύπτει πλέον η επείγουσα αναγκαιότητα να επαναπροσδιορίσουμε τον ρόλο του κράτους. Ως αδέκαστος ρυθμιστής οφείλει να εξασφαλίζει ένα σταθερό και δίκαιο πλαίσιο κανόνων, που οριοθετεί την οικονομική δραστηριότητα, ελέγχει τη λειτουργία της και τιμωρεί αμερόληπτα τους τυχόν παραβάτες. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλίζει μια ισοτιμία ευκαιριών για όλους και να φροντίζει για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού «διχτυού προστασίας» που αποβλέπει στην αξιοπρεπή διαβίωση των αδυνάμων συνανθρώπων μας. Τότε θα έχουμε, επιτέλους, αποκτήσει ένα κράτος δίκαιου.

Επίσης, η κοινωνία θα πρέπει να μάθει να αναγνωρίζει την προσπάθεια και την επιτυχία και να μην παρασύρεται σε απλοϊκές προσεγγίσεις για τις ανισότητες. Παράλληλα, ας επανεξετάσουμε την αναπαραγωγή προτύπων εξάρτησης από το κράτος ή τις κοινωνικές δομές του. Στην κοινωνία των ίσων ευκαιριών, όλοι μπορούν να διεκδικήσουν ένα καλύτερο αύριο, εφόσον το επιθυμούν αρκετά και το προσπαθούν σφόδρα. Η επιτυχία θα έρθει ως αποτέλεσμα της σκληρής εργασίας και όχι με τη μορφή κεκτημένων δικαιωμάτων, παράλογων και αντιπαραγωγικών κρατικών προστασιών.

Συνοψίζοντας, το άγχος της ανεργίας δεν θα αντιμετωπιστεί με μονοσήμαντο τρόπο, με προγράμματα κατάρτισης και τις συνήθεις παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Μόνο η ανάκαμψη της επιχειρηματικότητας θα δώσει σταδιακά οριστική λύση στο πρόβλημα. Σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες όπως στη Σουηδία, οι πολιτικές δυνάμεις συνεργάζονται αγαστά, υπεύθυνα και απενοχοποιημένα με την επιχειρηματική κοινότητα προκειμένου να αυξηθούν οι επενδύσεις και η απασχόληση. Ας αναζητήσουμε τη δική μας ισορροπημένη συνταγή επιτυχίας χωρίς αποκλεισμούς, υπερβολές ή απλουστεύσεις, και ας εργαστούμε για τη σταδιακή αποκατάσταση του κλίματος εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία.

** Πρόεδρος Ελληνο-Σουηδικού Επιμελητηρίου*